תא שמע רבי יהודה אומר לא היה פיים למחתה כו'. תימה מאי מייתי מר' יהודה ליתי מתנא קמא ליפכא וי"ל דהכי מייתי דאפילו ת"ק לא פליג עליה אלא בקטרת משום דלא שכיחא ומעתרא אבל בעצמא מודה אי נמי י"ל דלר' יהודה הזוכה במחתה לא היה זוכה כלל מכח פיים מחמת שזכה זה בקטרת וזכה זה שאלו לימינו במחתה אלא בדעתו דכהן שזכה בקטרת תליא מילתא אי בעיא ליהו עביד הכל שקיל קטורת ושקיל מחתה כדאשכחן ביום"כ דכ"ג לחודיה עביד לכולה מילתא אע"ג דהתם טריחא מילתא טובא דבעי לאתויי בחפיני כדליתא לקמן בפ' הוליהו לו (דף מז.) כ"ש הכא דלא טריחא מילתא דמלי עביד לה לכולי מילתא לחודיה מיהו משום דטריחא מילתא קצת אורחא דמילתא הוה שהיה אומר לאחר זכה עמי במחתה ורגיל היה לומר לאותו שעומד אצלו לימינו משום איבה שלא יקפידו האחרים עליו ומיהו אם ירצה לשנות הרשות בידו לעשות הוא בעצמו הכל או לומר למי שעומד בשמאלו או לאחר שאינו עומד אצלו כלל זכה עמי וכן משמע הלשון כהן שזכה במחתה [6] אומר כו' ולא קאמר העומד אצלו נמשך עמו כדקאמר בסמוך י"ב אחיו הכהנים נמשכין עמו וכן משמע במוספתא [פ"ל] דקתני בתר מילתא דר' יהודה להכא דבני ראב"י דמייתי בסמוך לא היה פיים לאבריס אלא המעלה אותן לבצק מעלה אותן למזבח אלמא דומיא דראב"י אייתי ר' יהודה דלא הוה שום לד זכיית פיים במחתה והשתא מייתי שפיר מר' יהודה דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא דלא ס"ל דבדעת הכהן הזוכה בקטורת תליא מילתא ומיהו מודו דאין חוזרין ומפיסין אלא דהעומד לימינו זוכה מכח פיים וע"כ לא פליג ראב"י עליה לקמן דס"ל שחוזר ומפיס לצורך מחתה אלא כדי להשלים ד' פייסות כי שום טעם יש שאין לפחות מד' פייסות ומדקא פריך לקמן (דף כו.) כמה זימנין א"כ בצרי להו פיים וא"כ בפיים השני כולי עלמא מודו כיון דבפעם אחת מפייסו דלא לכל עבודה מפייסו: **מניין לראש ופדר שקודמים כו'.** תימה לי א"כ אמאי לא חשיב במתני' פדר בהדי ראש וי"ל כיון דאי אפשר להקטיר הראש אלא פדר וזהו דרך כבוד בכלל הראש הוא:

[7] **נותן פדר על בית השחיטה ומעלהו.** וא"ת מהאי קרא תיפוק לן שהפדר קודם לכל הנתחים דכיון להראש קודם פדר שעליו ממי קודם יש לומר דסלקא דעתך אמינא חופה הפדר על בית השחיטה עד שמעלהו לראשו של מזבח ואז מסיר הפדר ומניחו ומקטיר הראש בפני עצמו והפדר מקטיר עם הקרבים אי נמי י"ל אי לא כתב הך קרא לא הוה דרשינן ליה אלא לומר שראש ופדר קודמין לכל הנתחים ובפרק השוחט (חולין דף כו.) כתבתי יותר וכאן אין שייך:

יהודה

תא שמע [6] רבי יהודה אומר לא היה פיים למחתה אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה שאני מחתה וקטרת דחדא עבודה היא איבא דאמרי דוקא מחתה וקטרת דחדא עבודה היא אבל שאר עבודות בעי פיים מחתה אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הואיל ולא שכיחא ומעתרא נתקן לה פיים בפני עצמה קמ"ל ת"ש דתני ר' חייא לא לכל עבודה ועבודה מפיסין אלא כהן שזכה בתמיד [8] שנים עשר אחיו הכהנים נמשכין עמו שמע מינה: פיים השני וכו': איבעיא להו מי מקבל שוחט מקבל דאי אמרת זורק מקבל אגב חביבותיה לא מקבל ליה לכוליה דם או דילמא זורק מקבל דאי אמרת שוחט מקבל זימנין דשחיט זר ת"ש [3] בן קטין עשה י"ב דד לביור כדי שיהיו י"ב אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת ואי סלקא דעתך שוחט מקבל תליסר הוי אלא לאו ש"מ [2] זורק מקבל שמע מינה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אף אנן נמי תנינא [3] שחט השוחט וקבל המקבל ובא לו לזרוק שמע מינה: אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא וכו': ת"ר כיצד דרך הלוכו הראש והרגל החזה והגרה ושתי ידים ושתי דפנות העוקץ והרגל ר' יוסי אומר דרך הפשטו היה קרב כיצד דרך הפשטו הראש והרגל העוקץ והרגל ושתי דפנות ושתי הידים החזה והגרה ר"ע אומר דרך ניתוחו היה קרב כיצד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידים החזה והגרה ושתי דפנות והעוקץ והרגל רבי יוסי הגלילי אומר דרך עילויו היה קרב כיצד דרך עילויו הראש והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והעוקץ והרגל ושתי הידים [6] והכתיב [1] כל נתח טוב ירך וכתף ההיא בכחושה אמר רבא בין תנא דידן ובין ר' יוסי בתר עילויא אזלינן מר אזיל בתר איברא דבישרא ומר אזיל בתר שמנא דבישרא מ"ט סלקא דעתך בהדי רישא משום דרישא נפישי ביה עצמות קרבא רגל בהדיה דכולי עלמא מיהת ראש קרב ברישא מנא לן [7] דתניא [2] לראש ופדר שקודמין לכל האברים ת"ל [2] את ראשו ואת פדרו וערך ואידך [3] פדר [8] אחרינא למאי

לא היה פיים למחתה. כשהיו מפיסין לקטורת כדתנן מתניתין [6] חדשים לקטורת בלו והפיסו והקטורת לריכה שני כהנים ג' שמוליך הקטורת להיכל ומקטירו ואחד שמותב גחלים מעל המזבח המיצון ומכנים להיכל ונותן על המזבח הפנימי להקטיר את הקטורת עליהן כדילפינן לקמן (דף מה.) מקראי שגחלי מזבח הפנימי ניטלין ממזבח המיצון בכל יום וקאמר ר' יהודה לא היו מפיסין מי שזוכה במחתה אלא מי יזכה בקטורת ומי שזכה בה אומר לזה שבימינו זכה עמי במחתה אלמא לאו לכל עבודה ועבודה מפיסין: **הוליו ולא שכיחא.** הקטורת אלא פעמיים ליום שאין הקטרת בלה נדבה: **ומעתרא.** ומעשרת את העוסקין בה כדאמרינן לקמן בפרקין (דף כו.): **מי מקבל.** דס התמיד כיון דלא מנה לה במתני' כהן שמע מינה חד מהני עביד לה: **אגב חביבותיה.** דזריקה שהיא עבודת מזבח לא מקבל ליה לכוליה דם ואמרינן לקמן (דף מח.) צריך שיקבל את כל הדם שנאמר (ויקרא ד) **ואת כל** [1] (הדם) יספך: **זימנין דשחיט זר.** שהשחיטה כשרה בזר והקבלה פסולה בו שנאמר (ויקרא ו) ושחט את בן הבקר והקריבו הכהנים את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשירה בזר: **בן קטין.** כ"ג היה: **י"ב דד.** שהוא יולק בהן מיס: **תליסר הוי.** שהרי שלש עשרה עבודות נמנו במשנתנו בעבודות פיים התמיד אלא שהשחיטה אינה טעונה קידוש ידים ורגלים אפילו כשהיא בכהן לפי שהיא עבודה שהיא כשירה בזר. ואי אמרת שוחט מקבל נמצא שהוא צריך לקדש ידיו ורגליו בשביל הקבלה: **אף אנן נמי תנינא.** במסכת תמיד: **ובא לו לזרוק** גרסינן: **דרך הלוכו.** של לד הראש קודמין הקודש קודם: **הראש והרגל.** של ימין לדברי הכל קודמת ומקרא יליף לה לקמן: **דרך הפשטו.** מלד הרגלים לצד הראש: **דרך ניתוחו.** כשלד שמנתחין אותו לאחר הפשטו אבר אחר אבר וסדר ניתוחו מפורש במס' תמיד (ד' לא.) כמו שהוא סדור כאן כילד דרך ניתוחו כו' וכשהוא מנתח נותן כל אבר ואבר למי שזכה בו וכולן עומדים שם עד שיקבלו שם כולן והולכין ומוליכין אותן לבצק זה אחר זה ובשלד הולכתן פליגי הני תנאי מר אמר הכי ומר אמר הכי: הכי גרסינן **כילד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידיו והחזה והגרה ושתי הדפנות עוקץ והרגל: דרך עילויו.** דרך מיטב שלו ומנבחר נתחיו המובחר קודם: ה"ג **כילד דרך עילויו הראש והרגל החזה והגרה ושתי דפנות והעוקץ והרגל ושתי ידיו: והכתיב כל נתח טוב ירך וכתף.** אלמא ירך מעלי מכתף: **כבחושה.** ירך מעלי דאלים: **תנא דידן.** תנא דמתניתין לא אמר כחד מנייהו: **מר אזיל בתר איברא.** תנא דידן הולך אחר עילוי גודל האיברים ור' יוסי הולך אחר עילוי השמן: **ואידך פדר.** קרא אחרינא כתיב [1] את הנתחים את הראש ואת הפדר: למאי

[6] משם מוכח רק דדרך הפשטו הוא מן הרגלים וע"ש ברש"י ובתו' מנחות ס"ג ע"ב אבל מדרך הלוכו לא מוכח התם מידי. ועיין ש"י.

עין משפט נר מצוה

כה א ב מיי' פ"ד מהל' תמידין ומוסף הלכה ו: ג מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא):

רבינו חננאל

איבעיא להו שוחט מקבל או זורק. ופשטנה זורק מקבל. דרך הילוכו היה קרב. ירושלמי הראש והרגל. א"ר מנא פשט ראשיה עקר רגליה. ת"ר כיצד דרך הילוכו הראש והרגל כולי עלמא הראש והרגל ברישא, לא נחלקו אלא בשאר האברים החזה והגרה. כלומר אחרי הראש החזה ואחרי החזה הידים ואחרי הידים הדפנות, ואחרי הדפנות העוקץ והרגל. ר' יוסי אומר דרך הפשטו היה קרב. העוקץ והרגל כו', דברין פשוטין הן. ר' עקיבא אומר דרך ניתוחו היה קרב. הראש והרגל שתי ידים וכו'. פי' ניתוחו מפורש בתמיד פרק ד' והוא כדברי ר' עקיבא. ר' יוסי אומר דרך עילויו היה קרב. כיצד, אחר הראש הדפנות כו'. והא דכתיב כל נתח טוב ירך וכתף, ההוא בכחושה. כלומר אין בה שומן הכל עצמות היא אין בשר אלא בירך וכתף. אמר רבא בין תנא דידן ובין ר' יוסי תרווייהו בתר עילויא אזלי, מיהו תנא דידן דקתני שתי ידים והן הכתפים אזיל איברא דבשרא, כי הבשר בכתף ובירך הוא, לפיכך אחר הידים מזכיר העוקץ והרגל שהן הירכות. אבל ר' יוסי דקתני שתי דפנות, אזיל בתר שומא, כי השומן כולו בדפנות הוא על גבי הצלעות. וקשיא תרי לישני דר' יוסי אדר' יוסי. ויש מי שאומר תרי תנאי שנו לה אליבא דר' יוסי.

תוס' ישנים

גמ'. או דילמא זורק מקבל. וא"ת אמאי לא פשיט ליה מדתמן לקמן בפ"ג (לא, ב) קרלו ומירק אחר שחיטה על ידו, משמע דוקא כ"ג, אבל בשאר ימים אין אחר ממרק אלא השוחט ממרק לפי שאחר היה מקבל. י"ל דה"מ נמי באחר שצריך לממרק שחיטה אע"ג דלא תני ליה, ועוד בכהן גדול אצטריך למיתניה לפי שיש פסול אם אין עבודות עשאוה בו. אי נמי י"ל משום חולשא דכ"ג מילרק אחר ולא משום שלא היה יכול לקבל אם היה ממרק. **דרך הילוכו הראש** והרגל. לטולה קדים ראש ורגל כדמפרש טעם לקמן, ולא משום דדרך הילוכו כך ולרך הפשטו כך כדמוכח בפרק כל כתבי (קנו, בן ב). **ושתי ידים העוקץ** והרגל. ופריך והכתיב כל מנחת ירך וכתף אלמא רגל קדים לרך. ולספרים דגרסי רגל מקמי ידיה, איכא למימא דפריך אטולטו דמדמדכר ידי(ים) ורגל אחרונים ס"כ גרועים הם והכתוב משבחם מנחת ירך וכתף. ומשני הכא בכחושה דמיירי בהשני יראל שהן אוכלין ומזומנין עניים, והם טוענים לפי שיש רוב בשר, אבל בתמיד שהיה שמן מיוחד שבעדרו, אוכלין בתר שומנה.

מסורת הש"ס

ה) [לקמן כו. מוספתא פ"ל ה"מן], ג) לקמן לז. זבחים כ., ג) תמיד ל:, ד) חולין כו., ה) [לקמן כו.], ו) [ד"ס הפר], ז) [ויקרא א], ח) ל"ל בקטורת. יעב"ץ, ט) שיך לדף כו.,

תורה אור השלם

1. אַסְפוּ נִתְחֵיהָ אֵלֶיהָ כָּל נתח טוב יָרֵךְ וְכָתֵף מִבְּחַר עֲצָמִים מְלֵא: יחזקאל כד ד

2. וְנִתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא א יב

3. וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפֶּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא א ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' והעוקץ והרגל ושתי הידים אמר רבא בין תנא דידן ובין ר' יוסי וכו' ומר אזיל בתר שמנא דבישרא והכתי' כל נתח טוב ירך וכתף ההיא בכחושה מאי טעמא סלקא רגל בהדי ריפא כל"ל. וי"ב פי' הא דקאמר והכתיב כל וכו' לתנא דמתני' קא פריך דמקדים שתי ידים לעוקץ והרגל אלמא דכתף מעולה: (ב) שם ואידך פדר אחרינא. תיבת אחרינא נמחק:

מוסף רש"י

י"ב דד לביור. שמוציאין מימיו (זבחים כ.).

למאי אתא. הא אף הם בכלל הנתחים דבשלמא הראש דרשין ליה בשחיטת חולין (דף כז.) דאיצטריך לפי שנאמר והפשיטו וערכו אין לי בכלל עריכה אלא נתחים שהן בכלל הפשט מניין לרבות הראש שכבר הותז בשחיטה ולא היה בשעת הפשט ת"ל את הראש אלא פדר בכלל המופשטים הוא ולמאי כתביה: **דרך כבוד.** לפי שבית השחיטה מלולכן בדם הראש: **מתני' חדשים לקטורת.** (ה) מי שלא זכה לקטורת מימיו ובגמ' מפרש מאי שנא חדשים וכך היו מכריזין קול בעזרה: **גמ' מפני שמעשרת.** לפיכך לא היו מניחין אותו לגזות: **והא לחיב וכליל על מזבחך.** בהאוא קרא גופיה: **הא לא שביחא.** (ו) ומסתברא דכי כתיב עושר אדלא שביחא דאסר לא כן נמצאו הכל עשיריס: **דמורי.** שמורה הוראות בישראל: **אגיבא דהילכתא.** להורות כדת והלכה: **שזכה בו שחרית.** אים (ז) אים שזכה בעבודה: **כי פניא דהיא בקטורת.** לפי שלא שנה אדם בה: **הואיל ומשמרות מתחדשות.** ומשמר שעבד שחרית אינו עובד בין הערביס: **ולמאי דסליק אדעתין.** שהיו מפייסין בין הערביס נפישי להו פייסות: **עולהו מלפרא** (ח). ושם מפייסין מי יזכה לשל שחרית ומי לשל בין הערביס: **הוא מעלה** (ט) **לגבי המזבח.** אותו אים שזכה בו להוליכו לכבש מחר ומעלה לאחר זמן למזבח. וכשהיו מוליכין אותו מניחין אותו מחליו של כבש למטה כדי שלא יצטרך להוליכו כל הכבש והולך ועולה בכבש וכשמגיע למקום שהאיברים שם עוטלן והכי תנן במסכת שקלים (פ"ח מ"ח) איברי תמיד ניתנין מחלי כבש ולמטה במזרח: **לאו אורח ארעא.** למיתחזי כמאן דטריא ליה מילתא: **לא ר"א בן יעקב אים ליה דר' יהודה.** דאמר לא היה פייס למחתה ונותן ראש"י פייס למחתה פייס מן הכבש ולמזבח: תחת פייס מן הכבש ולמזבח: דלא

יהודה מחוקקי. יש מקשה אמאי לא מייתי מדכתיב בתורה דכתיב לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו (בראשית מט) וי"ל דהשיא בברכה הוא דכתיב אבל מהאי קרא מייתי שכן היה שביהודה יש מחוקקים: **אלא** כהן שזכה בו שחרית זוכה בו ערבית. תימה לי והא ע"כ היה צריך להפיס ערבית בשביל סידור שני גזירין שאותם של בוקר היו בכהן הזוכה בתרומת הדשן ושני לתרן דמודה הוא דבשבילם מפייסין לערב ולא אתא לאמטוענין אלא דבהנך עבודות שיש דוגמתן בבקר לא היו מפייסין דאם כן כי פריך בסמוך ולמאי דס"ד מעיקרא נפישי להו פייסות לר' יוחנן לרשב"י נמי תיקשי כיון דמפייסי בערב בשביל שני גזירי עניים א"כ נפישי להו פייסות ודוחק הוא לומר דהנך תרי מדשן מזבח הפנימי ומנורה שהיו בפייס של תמיד השחר ולא היו בערב הם היו זוכין בגזירין בערב ומנא שלא היו צריכין להפיס בשביל הגזירין לערב כי דוחק הוא לבדות דבר זה מדעתינו אלא נראה לרבי יוחנן פשיטא ליה דמעיקרא מפיסין נמי על שני גזירין של בין הערביס כיון דאותו פייס שמפיסין לתמיד השחר מהני נמי לבין הערביס סברא הוא שיפיסו אז כמו כן לצורך גזירין של בין הערביס והא דלא תשיב להו בתמני' בפייס השני י"ל דלא תשיב אלא י"ג כהנים הזוכין בו בפייס השני לצורך תמיד של שחר אבל למאי דס"ד מעיקרא דלכל עבודה של בין הערביס מחזרין ומפיסין הוה ס"ד שבערב מפיס לו דלמאי מפיסין לו שחרית כיון דלא מהני פייס דשחרית לשל בין הערביס מידי ועוד ליתנא דבריית' דקתני כך מפיסין לו ערבית משמע שבערב מפיסין ול"כ נפישי להו פייסות:

והתניא כדרך שמפיסין לו שחרית. פי' והכא לא מצי לשנויי בקטורת מדקתני לו לשון זכר אלמא לתמיד קאמר דאי בקטורת הוה ליה למיתני לה לשון נקבה: **דתנן** ראב"י אומר המעלה איברים כו'. דתנן גרסינן משנה היא בתמיד פ"ה [מ"ב] (דף לב:) ולעיל פ"ק (דף יד:) דפריך סתמא דתמיד אדיומא ומשני מאן תנא יומא ר"ש אית המנאפה היא משום דאשכחן דפליג אחדא סתמא דתמיד דתניא ר"ש אית המנאפה משנה בתמיד לא הוה מצי למימר ראב"י הוא דפליג הכא אסתמא דתמיד דקא תני בריש הרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה איברים מכבש למזבח והדר קתני ראב"י אומר המעלה איברים וכו' דהא אסתמא דיומא נמי פליג דבמתניתין נמי קתני הרביעי מי מעלה איברים ואוקמה דלא כראב"י ואע"ג דאיכא נמי סתמא דמתני' כראב"י דקתני תמיד קרב בתשעה ופרש"י דסתמא כראב"י אין נראה לפרש כן דא"כ ה"ל להש"ס לאקשויי ריש"ל רבנן וסיפא ראב"י ולישני אין ריש"ל רבנן וסיפא ראב"י [א] ונהי דמריש"ל דריש"ל דקתני י"ג כהנים זוכין בו לא קשיא כן דלרבנן הוו להו י"ד עם המעלה איברים מכבש למזבח וא"כ תקשי ריש"ל וסיפא ראב"י ומגיעתא דרבנן דההיא איכא לשנויי דאתמיא אפילו כרבנן ולא קא חשיב אלא י"ג כהנים הזוכין בפייס השני אבל מעלה איברים מכבש למזבח הוה פייס רביעי באפי נפשיה הוא מיהו הא קשיא ריש"ל רבנן וסיפא ראב"י כדפרישית ונראה דתמיד קרב בט' לא הוה סתמא כראב"י אלא משום דבעי למימר לא פחות ולא יותר קאמר ליכא למ"ד שיהא תמיד קרב בפחות מט' אבל י' לא הוי כל שעתא דזימנין דבהעלאת איברים מכבש למזבח זכה אחד מהנך שזכו להוליך לכבש אבל בגיר מט' לא הוו וכמה בגיר מי' לא הוו וכן כולם אבל אין לפרש דלא קא חשיב אלא הולכת איברים לכבש דהא קא חשיב נמי עלוחות מים ובזיכין וגזירין מיהו מצי למימר דלא קא חשיב אלא תחילת הולכות בין לאיברים בין לעלוחות מים בין בזיכין אבל גמר הולכת איברים מכבש למזבח לא קא חשיב ולאשון נראה יותר:

מקום שבינה לאו אורח ארעא. אפילו ראב"י דקסבר הכא דלאו אורח ארעא נראה דמודה הוא בההיא דתמיד [נשמט] (דף סד.) בערב הפסח שחט ישראל וקיבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו וכו' עד והכהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד ומפרש בגמרא טעמא מפני כבוד עם הדרת מלך דהתם לא שייך למימר לאו אורח ארעא שהרי כשהיה נותנה לחבירו לא היה הולך לו אלא חוזר ומקבל ומושיט וחוזר ומקבל ומושיט שהרי רוב פסחים היה להם אבל היכא שמוליך עד לכבש והולך לו ההוא ודאי לאו אורח ארעא: **ואי** משכחת תנא דתני חמש כו'. תימה לי לימא דההוא תנא סבירא ליה דחוזרין ומפיסין לתמיד של בין הערביס בערב דהשתא איכא ס' פייסות וי"ל דס"ק אי משכחת תנא דתני חמש בשחרית אי נמי י"ל אי קסבר דחוזרין ומפיסין לתמיד של בין הערביס אף על גב דהפיסו לתמיד של שחר א"כ היו חוזרין ומפיסין נמי להקטרת של בין הערביס ונפישי להו פייסות עוד מחמש: **היא** דר' אליעזר דאמר לא היה פייס לאיברים להעלותם מן הכבש למזבח אלא אומר היה להן פייס בפני עצמו, ומחתה לא היה לה פייס. שאם יש אחד מהן שאומר לא היה פייס למחתה ולא לאברים שעל הכבש לא תמצא אלא שלש פייסות. ואם תמצא תנא ששנה ה' פייסות ואומר היה פייס למחתה ופייס לאיברין שעל גבי הכבש, אותו התנא חולק על ר' יהודה ועל ר' אליעזר בן יעקב, שזה אומר לא היה פייס למחתה, וזה אומר לא היה פייס לאברים שעל הכבש.

(ה) [מולין מ:], ג) [ל"ל ומנני], ג) תמיד לב:, ד) [לעיל כה:], ה) בס"א: אותו,

(ו) [ל"ל ד"ה הא לא שביחא ומסתברא כו'. עי' מגאות נ. תד"ה דלא שכיח מנוסר דלא ס"ל כרש"י אלא כדברי תוספות יומים כאן:

(ז) ד"ה הדשים הס"ד: (ח) ד"ה כולהו מלפרא אתו. ושם מפיסין: (ט) ד"ה הוא מעלה אותן לגבי המזבח:

(א) [ד]כל כה"ג הוה מפרש לה בגמרא, כדפריך ומתרץ בעלמא בכה"ג. ריטב"א לקמן נע"ב.

(ב) [ד]ע"ל כה"ג הוה בגמרא, דלא מיפרש לה בגמרא, אלא קטרת אין יכולין להתנדב אלא אותה של ליבור. ובקונטרס פירש עולה שבאה ואין הכל רגיין להתעשר, ולדברי קא פריך עולה אמאי לא מעשרא, ואין זה טעם מפורש כל קב, כי אמה לא יתעשרו כיון שיש בה כלול כמו בקטרת. **דכתיב יהודה מחוקקי.** הכי נמי הוי מצי לאיתויי ממוקק מבין רגליו [בראשית מט, יז]. ל"ג הוי מצי [למימר

תורה אור השלם

1. יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על מזבחך: דברים לג י
2. ברך יי חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון: דברים לג יא
3. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ראשי ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם: דברי הימים א יב לג
4. לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי: תהלים ס ט
5. ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון: משלי יד כח

גליון הש"ם

רש"י ד"ה הא לא שביחא ומסתברא כו'. עי' מגאות נ. תד"ה דלא שכיח מנוסר דלא ס"ל כרש"י אלא כדברי תוספות יומים כאן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הדשים לקטורת כך היו מכריזין קול בעזרה כלומר מי שלא זכה לקטורת מי"ש הדשים הס"ד: (ב) ד"ה כולהו מלפרא אתו. ושם מפיסין: (ג) ד"ה הוא מעלה אותן לגבי המזבח:

מוסף רש"י

דרך כבוד. שבמקריב הראש תופס הסדר על מקום חתך מפני שמוליכן כדם (חולין נז:).

מוסף תוספות

תום' ישנים

עולה נמי הכתיב בה בי"ל. פר"ח דכתיב בשמואל [ש"א ז, ט] ויקח טלה חלב אחד ויעלהו עולה לי"ל כו'. **עולה נמי הכתיב בה בי"ל.** פירוש א"כ יפיסו עליה בחדשים. ומאי דהא שכיחא (ומלבו) [ויוכלו] כל אחד ואחד להתנדב עולה ולהניח, אבל קטורת אין יכולין להתנדב אלא אותה של ליבור. ובקונטרס פירש עולה שכיחא ואין הכל רגיין להתעשר, ולדברי קא פריך עולה אמאי לא מעשרא, ואין זה טעם מפורש כל קב, כי אמה לא יתעשרו כיון שיש בה כלול כמו בקטרת. **דכתיב יהודה מחוקקי.** הכי נמי הוי מצי לאיתויי ממוקק מבין רגליו [בראשית מט, יז]. ל"ג הוי מצי [למימר

רבינו חננאל

נותן הפדר שהוא החלב על בית השחיטה כדי לכסות בו טינוף הדם שעל בית השחיטה. וזהו דרך כבוד של מעלה. **הפיס השלישי חדשים לקטרת.** ירושלמי מעשה באחד שיבשה זרועו ולא הניחה, לקיים מה שנאמר ישימו קטורה באפך וכליל על מזבחך ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה. מיכן אמרו שני כהנים מברכין בכל פעם, החותה ומכניס במחתה והמקטיר. **תנא** מעולם לא שנה אדם בה משום שמעשרת מי שכבר הקטיר. לפיכך היו אומרים חדשים לקטרת. עולה, אע"ג דכתיב בה כליל בנביאים, שנאמר ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלה עולה כליל לה' וזעק שמואל אל ה' כו', שכיחא, הקטרת לא שכיחא. **אמר רבא** לא משכחת חכם שמורה אלא אי מלוי, דכתיב יורו משפטיך ליעקב. אי מיששכר, דכתיב ובני יששכר יודעי בינה לעתים. אבל שבט יהודה אע"ג דכתיב יהודה [מחוקקי], שמועה אליבא דהלכתא לא סלקא להו. א"ר יוחנן אין מפיסין על תמיד של בין הערבים אלא מי שזכה בו שחרית הוא זוכה בו ערבית. ומותבינן עליה והתניא כשם שמפיסין לו. כלומר, לתמיד שחרית, כך מפיסין לו ערבית. ושנינן בשבת הואיל ומשמרות מתחדשות, כדתנא [ד] דבי שמואל משמר היוצא עושה תמיד של שחר ומוספין, והנכנס עושה תמיד של בין הערבים והבזיכין כו'. וכיון שמתחלפין צריכין להפיס. הקטרת מפיסין לה בשחרית ובין הערבים. **ולמאי** דסליק אדעתין כי מפיסין בזה ובזה ודלא כר' יוחנן, נפישו להו פייסות, ואנן לא תנן אלא ד' פייסות בלבד. ופרקינן בקיבוץ אחד. היינו אומרים שמפיסין לזה ולזה. **הפיס הרביעי מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.** דלא כר' אליעזר בן יעקב דתני בתמיד פרק (ה) [ה] המעלה אברים לכבש הוא מעלן ע"ג המזבח, ולא היה להם פייס בפני עצמן. א"כ לר' אליעזר בן יעקב חסרו הפייסות ואינם אלא שלשה. ואמרינן אית ליה פייס אחד למחתה. והא"ר יהודה תני לא היה פייס למחתה. אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה. אמר רבא ר' אליעזר לית ליה הא דר' יהודה אומר לא היה פייס למחתה אלא פליג עליה ואמר אית ליה פייס למחתה בפני עצמה. ולא ר' יהודה אית ליה הא

כט א מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה והלכה יא: ל ב מיי' פ"ד מהלכות תמידין הלכה ז: **לא** ג ד מיי' שם הלכה ח: **לב** ה מיי' שם הלכה ט: **לג** ו מיי' שם הלכה ח:

למאי אתא לכדתניא [ט] כיצד היה עושה [א] נותן את הפדר אבית השחיטה ומעלהו וזה הוא דרך כבוד של מעלה: **מתני'** [2] הפיס השלישי חדשים לקטרת באו והפיסו [3] והרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש למזבח: **גמ'** תנא מעולם לא שנה אדם בה מ"ט א"ר חנינא מפני שמעשרת א"ל רב פפא לאביי מ"ט אילימא משום דכתיב [1] ישימו קטורה באפך וכתיב בתריה [2] ברך ה' חילו אי הכי עולה נמי הכתיב [1] וכליל על מזבחך א"ל הא שכיחא והא לא שכיחא אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר לוי דכתיב [1] יורו משפטיך ליעקב יששכר דכתב [3] (ובני) יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ואימא יהודה נמי דכתיב [4] יהודה מחוקקי אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא קאמינא א"ר יוחנן [ז] אין מפיסין על תמיד של בין הערבים אלא כהן שזכה בו בשחרית זוכה בו ערבית מיתיבי כשם שמפיסין בשחרית כך מפיסין בין הערבים כי תניא ההיא בקטורת והתניא כשם שמפיסין לו שחרית כך מפיסין לו ערבית אימא לה והתניא כשם שמפיסין לו שחרית כך מפיסין לו ערבית וכשם שמפיסין לה שחרית כך מפיסין לה ערבית אמר רב שמואל בר רב יצחק הכא [ח] בשבת עסקינן הואיל ומשמרות מתחדשות ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא נפישי להו פייסות [מ] מיתי כולהו מצפרא אתו דזכי ביה שחרית זכי דזכי בערבית זכי: הרביעי חדשים עם ישנים וכו': מתניתין דלא כרבי אליעזר [5] המעלה איברים לכבש הוא מעלה אותן למזבח במאי קמיפלגי מר סבר ברב עם הדרת מלך ומר סבר מקום שכינה לאו אורח ארעא אמר רבא לא רבי אליעזר בן יעקב אית ליה דרבי יהודה [7] ולא רבי יהודה אית ליה דרבי אליעזר בן יעקב דא"כ בצרו להו פייסות ואי משכחת תנא דתני חמש

ההוא

(ט) [ל"ל כדתניא דתנן מעלה אברים לכבש הוא מעלה אותן למזבח ומעלהו וזה הוא דרך כבוד של מעלה: מתני' הפיס השלישי חדשים לקטרת באו והפיסו והרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש למזבח: גמ' תנא מעולם לא שנה אדם בה מ"ט א"ר חנינא מפני שמעשרת א"ל רב פפא לאביי מ"ט אילימא משום דכתיב ישימו קטורה באפך וכתיב בתריה ברך ה' חילו אי הכי עולה נמי הכתיב וכליל על מזבחך א"ל הא שכיחא והא לא שכיחא אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר לוי דכתיב יורו משפטיך ליעקב יששכר דכתב (ובני) יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ואימא יהודה נמי דכתיב יהודה מחוקקי אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא קאמינא א"ר יוחנן אין מפיסין על תמיד של בין הערבים אלא כהן שזכה בו בשחרית זוכה בו ערבית מיתיבי כשם שמפיסין בין הערבים כי תניא ההיא בקטורת והתניא כשם שמפיסין לו שחרית כך מפיסין לו ערבית אימא לה והתניא כשם שמפיסין לו שחרית כך מפיסין לו ערבית וכשם שמפיסין לה שחרית כך מפיסין לה ערבית אמר רב שמואל בר רב יצחק הכא בשבת עסקינן הואיל ומשמרות מתחדשות ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא נפישי להו פייסות מיתי כולהו מצפרא אתו דזכי ביה שחרית זכי דזכי בערבית זכי: מתניתין דלא כרבי אליעזר בן יעקב דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר המעלה איברים לכבש הוא מעלה אותן למזבח במאי קמיפלגי מר סבר ברב עם הדרת מלך ומר סבר מקום שכינה לאו אורח ארעא אמר רבא לא רבי אליעזר בן יעקב דא"כ בצרו להו פייסות ואי משכחת תנא דתני חמש בשחרית אי נמי י"ל אי קסבר דחוזרין ומפיסין לתמיד של בין הערבים אף על גב דהפיסו לתמיד של שחר א"כ היו חוזרין ומפיסין נמי להקטרת של בין הערבים ונפישי להו פייסות עוד מחמש: **היא** דר' אליעזר דאמר לא היה פייס לאיברים להעלותם מן הכבש למזבח אלא אומר היה להן פייס בפני עצמו, ומחתה לא היה לה פייס. שאם יש אחד מהן שאומר לא היה פייס למחתה ולא לאברים שעל הכבש לא תמצא אלא שלש פייסות. ואם תמצא תנא ששנה ה' פייסות ואומר היה פייס למחתה ופייס לאיברין שעל גבי הכבש, אותו התנא חולק על ר' יהודה ועל ר' אליעזר בן יעקב, שזה אומר לא היה פייס למחתה, וזה אומר לא היה פייס לאברים שעל הכבש.

(ט) לפנינו בגמ' ליתא כאן רק הוא בסוגיה דף נו ע"ב.

ההיא דלא כר' אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה. כך היא הגי' בכל הספרים אבל רש"י מוחקה וגרים אלא כר"י וגירסת הספרים ודלא כר' יהודה נ"ל לפרש והמגיה י"ז פי' בכל בוקר היה י"ז לכל הפחות ולא משכחת לה אא"כ חשבת כל הכהנים הזוכין בכל הפייסות דהיינו י"ג הזוכין בתמיד וחד בתרומת הדשן וחד המעלה מיבריס מכבש למזבח ותרי דקטורת ודמתתה הרי י"ז והיינו דלא כראב"י ודלא כר' יהודה בגיר להו חד דמעלה מיבריס מכבש למזבח ולר' יהודה בגיר להו חד דמתתה ומה שהקשה רש"י אמאי קאמר דלא כר' יהודה נהי דלא הוה פייס למתתה כהן מיהא הוה וא"כ איכא י"ז נ"ל דפשיטא ליה להש"ס די"ז דקאמר היינו אותם שזוכין ע"י פייס קאמר דהא אכתי טובא הוו המפשיט והמנתח והולכת עצים למערכה ואי משום דכשירין בזר לא חשיב להו והא קא חשיב שותו אלא ע"כ לא קא חשיב אלא הגך שזוכין ע"י פייס ובמתתה לרבי יהודה לא הוה פייס כלל כדפריסת לעיל[א] וגירסת שבספרים היא כפר"ח ואין להקשות מהא דאמר לעיל אי משכחת תנא דאית ליה חמש משמע דהש"ס לא הוה משכח תנא דאית ליה ה' פייסין והא תנא דהכא דאית ליה י"ז אית ליה ה' פייסין די"ל לעיל אכתי לא ידע להא בריתא דהכא: **פר** קרב בב"ד הראש והרגל בו'. קשה לי דהכא לא חשיב לא כדרך הילוכו ולא כדרך ניתוחו ולא כדרך עלויו ולא כדרך הפשטו ואיני יודע איזה סדר תפס לו וז"ל משום דמיבעיא ליה למיתני הראש והרגל בריש[ב] וקתני בהו הרגל בשנים נקט נמי הרגל של שמאל בשנים וקתני העוקץ בהדיה ואקדמיה משום דבריש[ג] נמי גבי טלה תניהו בהדי הדדי לעוקץ ורגל שמאל וכיון דתנא להך דלא סגי לה בחד כהן תנא נמי הגרה שהוא בג' וכיון דבעי למיתני הגרה תנא בהדיה אחזה ואקדמיה כי היכי דקתני גבי טלה והדר תנא הך דלית לכל חד וחד אלא חד כהן וקתני להו בסידרא דריש[ד] ג' ידות וד' דפנות:

והקריבו בשלשה שתי ידים בשנים ושתי דפנות בשנים הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה [ב]בד"א בקרבנות ציבור אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו שוין: **גמ'** תנא [ה]הפשיטן וניתוחן שוין בזר אמר חזקיה מניין להפשט וניתוח ששוה בזר שנאמר [ו]ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח נתינת אש בעיא כהונה הפשט וניתוח לא בעיא כהונה האי כרתך לית ליה דר"ג בן יעקב דאסר כן בגרי להו פייסות כדאמרינן לעיל והולרך לו כהן מן הכבש למזבח. ואמי שמעתיה בלשונות אחרות ומי אפשר להעמידה. א) ומי [ד] שמעינן ליה דרבי יהודה לא היה פייס למתתה לא שמעינן ליה דאמר לא היה כהן למתתה אלא הרי הוא אומר כהן שזכה בקטורת אמר זכה עמי במתתה אבל ר"ג בן יעקב שמעינן ליה דאמר לא היה כהן להעלות איברים מכבש למזבח אבל הן עצמם שהעלום לכבש היו מעלין למזבח: **מתני' הבשר בחמשה** שני עשרונים היה [ה] ושני כהנים: **במה דברים אמורים.** דבעינן כל הני כהנים לכל בהמה ובעינן פייס: [ז] **אם רצה להקריב כהן.** יחיד את הכל ובלא פייס: **הפשיטן וניתוחן.** של ליבור ושל יחיד שוין להיות כשיירין בזר והכי מפרש בגמרא:

ההוא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כר' יהודה: **מתני'** תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יותר ביצד [ו]עצמו בט' בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין הערבים באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים בשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה [א]ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים: **גמ'** אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמא ואיתימא ר' יוחנן [ב]אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר ממאי מדקתני ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים ואי סלקא דעתך בתמיד של בין הערבים מנסכין בחול נמי משכחת לה אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא [ג]ולמנסך אומר לו הגבה ידיך שפעם אחד נסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן שמע מינה תניא רשב"י אומר מניין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים שנאמר [ד]וערכו עצים אם אינו ענין לתמיד של שחר דכתיב [ה]ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה [ו]תניהו ענין לתמיד של בין הערבים ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר ואמר רחמנא עביד והדר עביד א"כ נימא קרא ובער ובער [ז] אי כתב רחמנא ובער הוה אמינא חד אין תרי לא קמ"ל דנעביד חד ונעביד תרי א"כ נימא קרא ובער ובערו א"נ וערך וערכו מאי ובער וערכו שמע מינה כדקא אמרינן תני ר' חייא פיים פעמים י"ג פעמים י"ד פעמים ט"ו פעמים ט"ז והתניא י"ז ההיא דלא כר"א בן יעקב אלא כרבי יהודה: **מתני'** [ח]איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה הקרביים והסולת והיין בשנים שנים [ט]פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה והגרה באחד והגרה בשלשה שתי ידים בשנים ושתי דפנות בשנים הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה [י]בד"א בקרבנות ציבור אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו שוין: **גמ'** תנא [יא]הפשיטן וניתוחן שוין בזר אמר חזקיה מניין להפשט וניתוח ששוה בזר שנאמר [יב]ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח נתינת אש בעיא כהונה הפשט וניתוח לא בעיא כהונה האי כרבי יהודה ופייס למתתה (ג) דלא כרבי יהודה ופייס דמן הכבש למזבח דלא כר"ג בן יעקב: **מתני' תמיד קרב.** משעת טוכלת איברים ואילך קא חשיב: **עצמו.** בכל יום בתשעה המשמר לאיברים ואחד לקרבים ואחד לטולת ואחד לחביתין ואחד ליין והא כר"ג בן יעקב היא דלית ליה חד להעלות מכבש למזבח: **בחג.** שצריך שני נסכין אחד של יין ואחד של מים: **ביד.** כהן אחד צלוחית אחת של מים: **בין הערבים.** שבכל יום שנים בידם שני גזירי עצים להוסיף על עצי המערכה להרמות ובגמרא יליף לה מקרא שבין הערבים צריך התמיד שני גזירין בשני כהנים אבל בשחרית לא בעי סידור שני גזירין אלא בכהן אחד דכתיב ובער עליה הכהן: **ובשבת שבתוך החג וכו'.** הרי שנים עשר: **גמ' ממאי מדקתני ובשבת וכו'.** מכלל דשאר ימות החג לא מצא שיטעון שנים עשר ואי אמרת אף בין הערבים מנסכין מים בחול של כל ימות החג משכחת לה י"ב בין הערבים עצמו בתשעה ושנים בידן שני גזירין ואחד בידו צלוחית של מים: **ולמנסך אם המים אומר לו הגבה ידך.** וגרסה שתעבה הצלוחית לתוך הפקל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטם דק שהיין מקלח ויוצא [ב] בו והוא הנסיכין: **שפעם אחת נסך על רגליו.** לא עילה הצלוחית לתוך הספל ושפך המים על רגליו לפי שהיה לדוקי ואינו מודה בניסוך המים: **באתרוגיהן.** למה לי למיתני באתרוגיהן אם לא בא ללמדנו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב: (ג) **[ואימא] דנעביד [חד].** כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר דכתיב ובער עליה הכהן ונעביד תרי שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר דכתיב וערכו שנים: **ובער וכערו.** יכתוב שניהן בלשון אחד: **פעמים י"ג.** כהנים עסוקין בעבודת התמיד כדתנן במתני' (ד) בפיים שני י"ג כהנים זוכין בו: **פעמים י"ד.** בחג ביד אחד צלוחית של מים: **פעמים ט"ו.** בשבת: **פעמים שש עשר.** בשבת שבתוך החג: ה"ג **והא תניא שבעה עשר בהוא דלא כר"ג בן יעקב אלא כר' יהודה.** ההוא תנא אית ליה עוד כהן אחד המעלה איברים מן הכבש למזבח והרי כאן י"ז דלא כר"ג בן יעקב אלא כרבי יהודה דאמר לא היה פייס למתתה ועל גבי אש עולה נדבה המיב בפרשת ויקרא ובכן הכפר. י"ל דלקמן אותי לה רבי אלעזר בעולה. **דלא כר"א** בן יעקב ודלא כרבי יהודה. ה"ג בספרים, והקשה הקונטרס נהי דאמעינן ליה לר"ג אין פייס למתתה, מה עניינה לתמיד, ועוד לר' מני מתתה וסבר לה דלא כר"י, ליתשוב נמי קטרת ופיטיר לה, ועוד כיון דמני מתתה ומני מני הולכת אברים מכבש למזבח א"כ נפיש לה מי"ז. ועל פירוש הקונטרס דגרס אלא כרבי יהודה קשה כי מה לן לאוכיר כלל ר"י, ועוד תימה שחוסב כאן לפירוש הקונטרס הולכת אברים מכבש למזבח שהיה בפיים רביעי, דמה נפקא לן מ' בפיים שני חשיב לה, לא ליתסוב העליה למזבח, אי אבל תמיד קחשיב, לא ליתסוב דישון מזבח הפנימי והמנורה. ועוד תימה דמשמע במשנה דתמיד [פ"ז מ"ג] שהרבה כהנים היו מעלין אברים מכבש למזבח, דתנן בזמן שהרבן גדול ריבה להקריב הראשון מניח לו הראש והרגל וסומך עליהן חוזקן השני כו', ועוד דאמרינן לקמן [שם] הטלה בשבת, משמע דבהעלאה מכבש למזבח מיירי. ועוד דאמרינן לעיל [ע"א] עטמיה דמעלה אחד אברים למזבח משום ברב עם הדרת מלך, ואי אין מעלה אלא אחד אין זה הדרת מלך, אלא טוב היה שיעלו אלו הראשונים. עכ"ל הקונטרס. ר"ת אמינינא גירסת הספרים דלא כר"ג בן יעקב ודלא כרבי יהודה. וה"פ פעמים שאתה מוצא כפיים השני י"ג, הגך דר"ג דמתניתין שבולם בכלל פיים שני הם, והא דתניא פעמים י"ד הכיא בריתא מוספת כהן אחד במתתה, והאי תנא דלא כרבי יהודה דלא כר' אליעזר בן יעקב, דהא בהדיא אוקימנא ליה בפיים למתתה בפני עצמה. כי הפיים שסילק מן האברים שעל הכבש [למזבח] והוא הפיים הרביעי במתתה חשיב ליה. וזה חשיב במלל הפיים השני, ומפורש בתוספתא כך כמו שפירשנו, כי אלו י"ג וט"ו וי"ו (המנין) [במנין] הפיים השני הם. איל קרב בי"א הבשר בחמשה כו'. הפשיטן וניתוחן של אלו ושל אילו שוה. אוקימנא בין קרבנות יחיד בין קרבנות צבור, הפשיטן וניתוחן שוה שכשרין בזר.

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהלכות תמידין הלכה יא]:
לד ב מיי' פ"א מהלכות תמידין הלכה ו:
לה ג מיי' שם הלכה ח:
לו ד שם פ"ג הלכה [ב] ג:
לז ה ו מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח יח:
לח ז מיי' שם הלכה יט:
לט ח מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ו:

גליון הש"ס

גמ' אין מנסכין. עי' תענית כ ע"ב תד"ה אינעי לה:

מוסף תוספות

א. דלר' יהודה הוזכה במחתה לא היה זוכה כלל מכח פייס, מחמת שהיה זה בקטרת וזכה זה שאצלו לימינו במחתה, אלא בדעתו דכהן שוכה בקטרת תליא מילתא. מוס' לעיל כה: ד"ה מא.

רבינו חננאל

תמיד קרב בט' בי"א בי"ב לא פחות ולא יותר. מדתנינן ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים, שמעת מינה שאין מנסכין מים אלא בתמיד של שחר. דאי ס"ד מנסכין בתמיד של בין הערבים, בחול נמי משכחת י"ב בתמיד של בין הערבים. כיצד, עצמו בט', וב' בשני גזירי עצים, ואחד בצלוחית של מים, הרי י"ב בתמיד של בין הערבים, אלא ש"מ אין מנסכין ש"מ. מנא לן שתמיד של בין הערבים טעון שני גזירין שנאמר וערכו עצים על האש. ודרשינן ליה בתמיד של בין הערבים ומשמע וערכו שנים. ושאר השמועה פשוטה היא. תני ר' חייא פעמים י"ג פעמים ד"ד כו'. פי', פעמים שאתה מוצא בפיים בתמיד של שחר י"ג כדתנן שלשה עשר זכין בו. וכבר פירשנום למעלה. ובחג מוסיפין בתמיד של שחר, אחד בצלוחית של מים הרי י"ד. ובכל שבת י"ג הידורין בתמיד של שחר ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים הרי ט"ו. ואם הוא שבת שבתוך החג, י"ג הידורין וב' בשני בזיכי לבונה, ואחד בצלוחית של מים הרי י"ו. ואקשינן והתניא פעמים י"ז, ודחינן ההיא מתניתא תני ומוסיף ואחד במחתה הרי י"ז. והאי תנא לא כר' יהודה ולא כר' אליעזר. כר' יהודה לא, דהא בהדיא תני לא היה (פורס) [פייס] למחתה, אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה. ודלא כר' אליעזר בן יעקב דהא בהדיא אוקימנא ליה בפיים למחתה בפני עצמה. כי הפיים שסילק מן האברים שעל הכבש [למזבח] והוא הפיים הרביעי במחתה חשיב ליה. וזה חשיב במלל הפיים השני, ומפורש בתוספתא כך כמו שפירשנו, כי אלו י"ג וט"ו וי"ו (המנין) [במנין] הפיים השני הם. איל קרב בי"א הבשר בחמשה כו'. הפשיטן וניתוחן של אלו ושל אילו שוה. אוקימנא בין קרבנות יחיד בין קרבנות צבור, הפשיטן וניתוחן שוה שכשרין בזר.

מסורת הש"ס

ה) [ע' תוס' מנחות פט: ד"ה תמיד של שחר], ב) סוכה מח:, ג) [שהמנס מקלחין ויוצאין רש"ש], ד) [לעיל כה.].

תורה אור השלם

1. וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ: ויקרא א ז
2. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ל"כ נימא קרא ובער ובער (מ' כתב דחמגא וכו' קמ"ל דנעביד חד ונעביד תרי) תא"מ דנעביד חד ונעביד תרי: (ב) רש"ל ד"ה ב"ג ואם מעיל כו' ומי שמעינן ליה לר' יהודה דאמר לא היה פיים למתתה. נ"ב עי' בתוס' פירושו דזוכו קוביע על גירסת ולשון אחרת וק"ל: (ה) ד"ה הסולת שני עשרונים הי' בשני כהני:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ב"ג והא תניא וכו' ולא אפשר להעמידה לפי אשמעינן וכו' כל"ל וכ"כ הש"י יעו"ש:

הגהות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה אם לא רצה להקריב. עי' לעיל דף ה ע"ב בגרש"י ד"ה ומי יודעינן, ועי' בתוי"ט כאן ובמ"ל פ"ד מהלכות תמידין הלכה ט. עפ"ז יש ליישב פתיחת רש"י דכאן מיירי דבעל הקרבן היה בוחר לעצמו איזה כהן מביא הא"ב. אבל אם לא פרט מי שיקריב בוחלא היה פיים לבא אחי לגמריי אבל לעיל שפיר משני מי יודעינן אי הי כהן מתרמי דלא יודעינן איזה כהן יבחר אי שבא יבחר ויבא לריך פיים:

מוסף רש"י

ולמנסך אומר לו הגבה ידיך. שנראה שתתן המים בספל, שהצדוקין אין מודין בניסוך המים, שפעם אחת נסך לגזוק אחד את המים על רגליו (סוכה מח:). **הפשיטן וניתוחן** שוין בזר. ופליגו הפשט וניתוח של עולה שהוא מצוה, כשר בזר (פסחים סה:).

מתני'. תמיד קרב בט' בו'. קדר הולכת אברי תמיד קמני ולא חשיב עבודות הדם ודישון שהיו לפני זה. **ושנים בידם ב' בזיכי לבונה בו'.** מאי תנא סבר בזיכין קודמין למוספין, דאי הוה מוספין קודמין לבזיכין לא הוה שייכי מידי דפיים הסנו, ובגמרא חשיב ליה בהדי מילי דפיים הסנו, דקתני פעמים ששה עשר, ועוד דלמאן דאמר מוספין קודמין לבזיכין, משמע דיוצא מקריב תמיד אל שחר, משמע הכנסם מקריב בזיכין, כדמוכח בסוף החלבי [סוכה נו, ב] וא"כ אין עניינם לתמיד אל שחר כלום ואין יכולין להיות בפיים הסני כלל, אבל למאן דאמר בזיכין קודמין למוספין אתי שפיר דאע"ג דתמיד קרב בשחרית ובזיכין בחמש דכמוכח בריש שמעתא [דפסחים נח, א], משום דהוו בזיכין בפיים הסני חשיב ליה בתמיד אל שחר. ועוד כי נראה שמותר לעשותן לאלתר שחרית אחר התמיד, דהא נקמן בפ' המנוגה [לד, א] משמע שהיה להם להיות בין חבירון לנפסים משום דשוכרן מוקה מוקה מחמיץ, אי לאו דתמצי ביום ביום לאחר, ואהני להקדים נפסים לבזיכין, אלמא סמוך לנפסים לאלתר מותר לעשותם קודם חמץ. והא דאמרינן בזיכין בחמש היינו שלא יתעכבו יותר, אבל לכתחילה יכול להקריבן שחרית אחר נסכי תמיד. וכן מוספין בשש דאמרינן בחמש נמנא שני קמייתא לכתחילה [רלה ע"ז ד, ב]. לשון רבינו. וא"ת הוי עוטין אותן בשיני מין שהיו אחר הקטרת אברי תמיד שהיה בנקר והבזיכין אחר"כ אפילו ממ"ד בזיכין קודמין למוספין דתמשמע לקמן בפ' המנוגה. י"ל שבל עניני הקטרות והעבלות הוו בפיים אחד ואם יכולין להקטיר בזיכין שחרית בדפיים רביעי. שני **בזיכי לבונה.** וא"ת מי היה הוזכה בהן. י"ל אותו שאחר אחרון של מוליכי אברים לכבש. אך מספקא לרבינו בתוספ' בל שבת אם הוי עוטין פייסות או אותם של אחרית היו עוטין זה אחר זה, ולא מיקמי דא"כ נפיקי להו אחרון, דד' פייסות דתמנו' בכל יום מייר, אבל בשבת איכא טפי דלאמרינן לעיל [ע"א] וכשם שמפיסין לה אחרית כך מפיסין לו דמיירי בשבת. ואפילו לומר שאין פיים למוסף לא מיקמי אחרון אחרון אחר דתנן [סוכה נה, ב] בשמיני אחרון לפיים כבנרגלים, אלמא מפיסין על מוסף, דנהי דמפיסין טולהו המסמרות אחה משמר יעבוד, מ"מ (מיגיו) [אפשר דמשמר] זמנו מוסף לא היו מפיסין מי שוחט מי זורק. **ושנים בידם ב' גזירי עצים.** אבל של אחרית לא קחשיב אחן היו בפיים של קרות הגבר עם הרומות הדשן דלאמרן לעיל [כב, א] מי שזכה בתרומת הדשן דנ"ל. **ורגמוהו העם באתרוגיהן.** אלמא היה ניסוך בתמיד של שחר. ואע"פ שאנשי ירושלים היו נוטלין כל היום אתרוגיהן בידיהן, מסתמא לא היו בעזרה בשעה שתמיד

גמ'. אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמא ואיתימא ר' יוחנן [ב]אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר ממאי מדקתני ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים ואי סלקא דעתך בתמיד של בין הערבים מנסכין בחול נמי משכחת לה אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא [ג]ולמנסך אומר לו הגבה ידיך שפעם אחד נסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן שמע מינה תניא רשב"י אומר מניין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים שנאמר [ד]וערכו עצים אם אינו ענין לתמיד של שחר דכתיב [ה]ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה [ו]תניהו ענין לתמיד של בין הערבים ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר ואמר רחמנא עביד והדר עביד א"כ נימא קרא ובער ובער [ז] אי כתב רחמנא ובער הוה אמינא חד אין תרי לא קמ"ל דנעביד חד ונעביד תרי א"כ נימא קרא ובער ובערו א"נ וערך וערכו מאי ובער וערכו שמע מינה כדקא אמרינן תני ר' חייא פיים פעמים י"ג פעמים י"ד פעמים ט"ו פעמים ט"ז והתניא י"ז ההיא דלא כר"א בן יעקב אלא כרבי יהודה: **מתני'** [ח]איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה הקרביים והסולת והיין בשנים שנים [ט]פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה והגרה באחד והגרה

גמ'. תמיד קרב בט' בו'. מאי תנא סבר בזיכין קודמין לעיל והולרך לו כהן מן הכבש למזבח. ואמי שמעתיה בלשונות אחרות ומי אפשר להעמידה. א) ומי [ד] שמעינן ליה דרבי יהודה לא היה פיים למתתה לא שמעינן ליה דאמר לא היה כהן למתתה אלא הרי הוא אומר כהן שזכה בקטורת אמר זכה עמי במתתה אבל ר"ג בן יעקב שמעינן ליה דאמר לא היה כהן להעלות איברים מכבש למזבח אבל הן עצמם שהעלום לכבש היו מעלין למזבח: **מתני' הבשר בחמשה** שני עשרונים היה [ה] ושני כהנים: **במה דברים אמורים.** דבעינן כל הני כהנים לכל בהמה ובעינן פייס: [ז] **אם רצה להקריב כהן.** יחיד את הכל ובלא פייס: **הפשיטן וניתוחן.** של ליבור ושל יחיד שוין להיות כשיירין בזר והכי מפרש בגמרא:

של בין הערבים קרב שלא היה זמן תפילה. **אם אינו ענין לתמיד של שחר.** וא"ת הא הא קרא לאו בתמיד של שחר כתיב, אלא גבי עולת נדבה כתיב בפרשת ויקרא ובכן הכפר. י"ל דלקמן אותי לה רבי אלעזר בעולה. **דלא כר"א** בן יעקב ודלא כרבי יהודה. ה"ג בספרים, והקשה הקונטרס נהי דאמעינן ליה לר"ג אין פיים למתתה, מה עניינה לתמיד, ועוד לר' מני מתתה וסבר לה דלא כר"י, ליתשוב נמי קטרת ופיטיר לה, ועוד כיון דמני מתתה ומני מני הולכת אברים מכבש למזבח א"כ נפיש לה מי"ז. ועל פירוש הקונטרס דגרס אלא כרבי יהודה קשה כי מה לן לאוכיר כלל ר"י, ועוד תימה שחוסב כאן לפירוש הקונטרס הולכת אברים מכבש למזבח שהיה בפיים רביעי, דמה נפקא לן מ' בפיים שני חשיב לה, לא ליתסוב העליה למזבח, אי אבל תמיד קחשיב, לא ליתסוב דישון מזבח הפנימי והמנורה. ועוד תימה דמשמע במשנה דתמיד [פ"ז מ"ג] שהרבה כהנים היו מעלין אברים מכבש למזבח, דתנן בזמן שהרבן גדול ריבה להקריב הראשון מניח לו הראש והרגל וסומך עליהן חוזקן השני כו', ועוד דאמרינן לקמן [שם] הטלה בשבת, משמע דבהעלאה מכבש למזבח מיירי. ועוד דאמרינן לעיל [ע"א] עטמיה דמעלה אחד אברים למזבח משום ברב עם הדרת מלך, ואי אין מעלה אלא אחד אין זה הדרת מלך, אלא טוב היה שיעלו אלו הראשונים. עכ"ל הקונטרס. ר"ת אמינינא גירסת הספרים דלא כר"ג בן יעקב ודלא כרבי יהודה. וה"פ פעמים שאתה מוצא בפיים השני י"ג, הגך דר"ג דמתניתין שבולם בכלל פיים שני הם, והא דתניא פעמים י"ד הכיא בריתא מוספת כהן אחד במתתה, והאי תנא דלא כרבי יהודה דלא כר' אליעזר בן יעקב, דהא בהדיא אוקימנא ליה בפיים למתתה בפני עצמה. כי הפיים שסילק מן האברים שעל הכבש [למזבח] והוא הפיים הרביעי במתתה חשיב ליה. וזה חשיב במלל הפיים השני, ומפורש בתוספתא כך כמו שפירשנו, כי אלו י"ג וט"ו וי"ו (המנין) [במנין] הפיים השני הם. איל קרב בי"א הבשר בחמשה כו'. הפשיטן וניתוחן של אלו ושל אילו שוה. אוקימנא בין קרבנות יחיד בין קרבנות צבור, הפשיטן וניתוחן שוה שכשרין בזר.

מתני'. תמיד קרב בט' בו'. מאי תנא סבר בזיכין קודמין למוספין, דאי הוה מוספין קודמין לבזיכין לא הוה שייכי מידי דפיים הסנו, ובגמרא חשיב ליה בהדי מילי דפיים הסנו, דקתני פעמים ששה עשר, ועוד דלמאן דאמר מוספין קודמין לבזיכין, משמע דיוצא מקריב תמיד אל שחר, משמע הכנסם מקריב בזיכין, כדמוכח בסוף החלבי [סוכה נו, ב] וא"כ אין עניינם לתמיד אל שחר כלום ואין יכולין להיות בפיים הסני כלל, אבל למאן דאמר בזיכין קודמין למוספין אתי שפיר דאע"ג דתמיד קרב בשחרית ובזיכין בחמש דכמוכח בריש שמעתא [דפסחים נח, א], משום דהוו בזיכין בפיים הסני חשיב ליה בתמיד אל שחר. ועוד כי נראה שמותר לעשותן לאלתר שחרית אחר התמיד, דהא נקמן בפ' המנוגה [לד, א] משמע שהיה להם להיות בין חבירון לנפסים משום דשוכרן מוקה מוקה מחמיץ, אי לאו דתמצי ביום ביום לאחר, ואהני להקדים נפסים לבזיכין, אלמא סמוך לנפסים לאלתר מותר לעשותם קודם חמץ. והא דאמרינן בזיכין בחמש היינו שלא יתעכבו יותר, אבל לכתחילה יכול להקריבן שחרית אחר נסכי תמיד. וכן מוספין בשש דאמרינן בחמש נמנא שני קמייתא לכתחילה [רלה ע"ז ד, ב]. לשון רבינו. וא"ת הוי עוטין אותן בשיני מין שהיו אחר הקטרת אברי תמיד שהיה בנקר והבזיכין אחר"כ אפילו ממ"ד בזיכין קודמין למוספין דתמשמע לקמן בפ' המנוגה. י"ל שבל עניני הקטרות והעבלות הוו בפיים אחד ואם יכולין להקטיר בזיכין שחרית בדפיים רביעי. **שני בזיכי לבונה.** וא"ת מי היה הוזכה בהן. י"ל אותו שאחר אחרון של מוליכי אברים לכבש. אך מספקא לרבינו בתוספ' בל שבת אם הוי עוטין פייסות או אותם של אחרית היו עוטין זה אחר זה, ולא מיקמי דא"כ נפיקי להו אחרון, דד' פייסות דתמנו' בכל יום מייר, אבל בשבת איכא טפי דלאמרינן לעיל [ע"א] וכשם שמפיסין לה אחרית כך מפיסין לו דמיירי בשבת. ואפילו לומר שאין פיים למוסף לא מיקמי אחרון אחרון אחר דתנן [סוכה נה, ב] בשמיני אחרון לפיים כבנרגלים, אלמא מפיסין על מוסף, דנהי דמפיסין טולהו המסמרות אחה משמר יעבוד, מ"מ (מיגיו) [אפשר דמשמר] זמנו מוסף לא היו מפיסין מי שוחט מי זורק. **ושנים בידם ב' גזירי עצים.** אבל של אחרית לא קחשיב אחן היו בפיים של קרות הגבר עם הרומות הדשן דלאמרן לעיל [כב, א] מי שזכה בתרומת הדשן דנ"ל. **ורגמוהו העם באתרוגיהן.** אלמא היה ניסוך בתמיד של שחר. ואע"פ שאנשי ירושלים היו נוטלין כל היום אתרוגיהן בידיהן, מסתמא לא היו בעזרה בשעה שתמיד

גמ' הא מכעיא ליה לגופיה. דניכעי כהן. מיעוטא מנא לן להפשט וניתות: **דהוה מסכר ליה לבריה.** הא דחזקיה והכי מסכר ליה ניהליה דתניא בתורת כהנים [ד] ושחט שחיטה בזר כשירה: **וכי מאין בא.** ליתנא דתמני' הוא וכי מאין בא לומר פסולה שמקקת להניא מקרא להכשירה: **מכלל שנאמר בו.** ומתוך אותו כלל הייתי בא לפסול: **סלמוד לומר ושחט והקריבו הכהנים.** ומדכתיב כהן בקבלה ובשחיטה לא כתיב מכלל דושחט אבעלים קאי וסמך ידו ושחט לימד על השחיטה שכשירה בזר כשירה: **מצי** אפילו שחיטה ת"ל [ה] ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם [ו] מקבלה ואילך מצות כהונה [ז] וסמך ידו ושחט לימד על השחיטה שבשירה בזר מכדי מקבלה ואילך מצות כהונה [ח] ונתנו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר מכדי מקבלה ואילך מצות כהונה וערכו למה לי למעוטי הפשט וניתות ואימא למעוטי סידור שני גזירי עצים מסתברא דיבחא דכותיה ממעט אדרבה סדור דכותיה ממעט לא ס"ד [ט] דאמר מר [י] והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת אברים לכבש הולכת אברים לכבש הוא דבעיא כהונה [יא] הולכת עצים לא בעיא כהונה [יב] הא סידור שני גזירי עצים בעיא כהונה [יג] וערכו למה לי למעוטי הפשט וניתות [א] ואימא הכי נמי לגופיה אלא [ב] למעוטי הפשט וניתות והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת אברים לכבש הולכת אברים לכבש הוא דבעיא כהונה הולכת עצים לא בעיא כהונה הא סדור שני גזירי עצים בעיא כהונה ונתנו לגופיה וערכו שנים בני אהרן שנים הכהנים שנים [יד] למדנו לטלה שטעון ששה אמר רב המנונא קשיא ליה לר"א האי בבן הבקר כתיב ובן הבקר עשרים וארבעה בעי וניחא ליה [טו] על העצים אשר על האש אשר על המזבח איזהו דבר שנאמר בו עצים אש ומזבח הוי

והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך וכו'. כפ"ק דזבחים (ד' ד.) פרש"י הא דאמרינן והקריבו זו קבלת הדם ולא עבודה אחרת משמע עבודות דם כגון הולכה [יא] או זריקה משום דכתיב ושחט והקריבו ואיזו היא עבודה שהיא אחר שחיטה גלתר הוי אומר זו קבלה והקשה ר"י דבפ"ק דזבחים [ט] איכא טעמא אחרינא כדתניא התם והקריבו זו קבלת הדם או אינו אלא זריקה כשהוא אומר וחזקו הרי זריקה אמור הא מה אני מקיים והקריבו זו קבלת הדם אלמא דלאו היינו טעמא [ב] והא דלא אמרינן זו הולכה משום דלא מסתברא לאוקמיה בהולכה ואומר מהולכה ואילך מצות כהונה משום דאפשר לבטלה דאפשר עומד בלא מזבח ושוחט דלא בעי להולך [ג]: **אלא** מהבא וערכו בני אהרן הכהנים. כפ' ב' דזבחים (ד' יח.) דרש הכהנים בכיהוסס כהן הדיוט שלבש בגדי כ"ג ועבד עבודה עבודתו פסולה [ד] והכא דרש מדכתיב בני אהרן ואין להקשות מאי איצטריך קרא לעריכת נתחים למילפה מדקאמר מקבלה ואילך מצות כהונה מיפוק ליה מוכי תעלה על דעתך שזר קרב אלא המזבח [ה] די"ל דאפשר דקאי באחרעא וחריך להו למזבח כדאי' לקמן בפ"ק טרף בקלפי [ו] גבי אלתא אליתא אפשר דקאי אחרעא ועביד במפוחא:

הולכת עצים לא בעי כהונה הא סידור שני גזירין בעי כהונה. וא"ת מנא לן דאיכא למידק הכי דילמא מהכהו קרא ממעטין הולכת עצים ומהאי קרא דהכא נמעוט סידור שני גזירין וי"ל מדאיצטריך למעוטי הולכת עצים שמע מינה דסידור שני גזירין בעי כהונה דאי לא בעי כהונה למה לי קרא למעוטי הולכת עצים אשמא אפילו סידור שני גזירין אסס ע"ג המזבח לא בעי כהונה כ"ש הולכת עצים וליכא לאקשויי אי לא כתב אלא קרא דלעיל לא הוה ממעטינן מיניה סידור שני גזירין אלא הולכת עצים דמסתבר טפי די"ל אפילו אי לא הוה כתב אלא קרא דוערכו לא הוה ממעטינן מיניה סידור שני גזירין דמסתברא קאי בסידור ממעט סידור הקשה הר' אליהו מאיבריוח ז"ל לר"ש דאית ליה לעיל שני גזירין בעי שני כהנים מנא ליה דבעי כהונה אי מהכא [ו] הא איצטריך קרא [ז] לגופיה סד"א כיון דאפשר לבטלה היא כשרה בזר כדאמר בספ"ק דזבחים (ד' יח.) [ח] הולכה בזר מחלוקת ר"ש ורבנן לר"ש דאמר עבודה שאפשר לבטלה לאו עבודה היא כשירה בזר וכו' עד והרי הולכת אברים לכבש דאפשר לבטלה ופסולה בזר דאמר מר והקריב הכהן את המזבחה זו הולכת אברים לכבש ומשני היכא דגלי [ט] וא"כ כיון דאיצטריך לגופיה א"כ סידור שני גזירין מנלן בבעי כהונה דמעטינן מיניה דקאמר לקמן בספ"ד (ד' מה.) גבי אלתא אליתא דלא צריך קרא אלא תהא אלא בכהן משום דכי תעלה על דעתך שזר קרב אלא המזבח דליא ליה סברא דר"י דאמר אפשר דקאי אחרעא ועביד במפוחא וה"ה בסידור שני גזירין דלא מצי קאי אחרעא ועביד בזריקה ולר"י דליא ליה אפשר במפוחא איכא למימר דה"נ אית ליה אפשר דזריק הגזירין לראש המזבח ואפ"ה נפקא ליה שפיר דבעי כהונה מדכתיב כהן בהולכת אברים דלגופיה לא איצטריך דסכינא ליה אע"ג דאפשר לבטלה עבודה היא אלא לגוויי אגזירין דבעינן כהונה כדאמרן בשמעתין:

[י] תחלת עבודה דיממא היא דא"ר יוחנן וכו'. אע"ג דברים פירקא אמר שכבר קידש תחלה לעבודה ומקשינן דלעולם עבודת לילה היא י"ל דהמקשה דהכא הקשה לאידך לישנא דלעיל דמפרש טעמא משום אונס שיכה דלהכהו לישנא לא משבשינן מילתא דרבי יוחנן ואמרי' שכבר קידש מתחלה לעבודה [יא] ובסמוך דפריך והרי תרומת הדשן דעבודת לילה היא ובעי פייס [יב] ופי' שם דפריך לגישנא קמא דלעיל אין לתמוה שבכאן פי' דסתמא דהש"ס פריך לאיכא דאמרי דלעיל דולמי כך הוא ודין בסמוך רוצה לישב לכל הלשונות דלעיל: למימרא

גמ'. והאי מיבעי ליה לגופיה. תימה דמ"מ נילף דלא בעיא כהונה ונאמר דמנתיבה ואילך מצות כהונה, לאפוקי הפשט וניתות דמקמה. י"ל דלעיל מהפשט וניתות גבי עבודת הדם כתב כהן, ויכול להיות הפשט וניתות קאי עלה, ואע"ג דכתיב גבי נתיחת אש כהן, ולא אמרינן דקאי כהן דעבודת הדם עלה, הייט משום דליתה בגוף הקרבן, אבל הפשט וניתות הוא בגוף הקרבן. **תשמרו את בהונתכם שומע אני אפילו שחיטה.** והא דדרשינן [בעיל כד, ח] מהאי קרא עבודת מתנה, הייט מועבדתם עבודת מתנה, אבל ריש"ל דקרא דתשמרו את בהונתכם קאי אכל עבודות, וקרא דלעיל מייתי לחייב זר מיתה. **מבדי מקבלה ואילך מצות כהונה בו'.** וכסי נמי הוה מצי למימר מכדי כתיב תשמרו את בהונתכם דמשמע כל עבודות ומנו למה לי ר', אלא מקבלה ואילך מצות כהונה עדיף ליה לאיתויי דמעבדת בהדיא, אבל תשמרו את בהונתכם אינו תפוס ומפקינן מיניה שחיטה. **מבדי מקבלה ואילך מצות כהונה.** וא"ת אמאי לא אמרינן מקבלה ואילך מצות כהונה דוקא בעבודת דם שבה תלויה הכפרה, ולא נגמוד משם הפשט וניתות דמיבעי כהונה כמו שלא נגמוד משם נתיחת אש, כי היכי דאמרינן בס"ק דמנחות (ק, ב) דכל היכא דכתיב כהונה בעיא ממין דלעיל מוקמינן בתמורע דמעורע דמעורע ולא יליפינן מהתם סולכת אברים לכבש דליכבי' ליה מע"ג דכתיב כהונה, מין דלא מעבכנא ביה כפרה. י"ל דסברא היא לאלתר כהונה על כל מה שכתוב אחר עבודת הדם והיא מגוף הקרבן כגון הפשט וניתות, אבל נתיחת עצים אינה מגוף הקרבן, כיון **דלאו עבודה דמעבכא כפרה היא לא תיבעי בהונה בו'.** משמע הא הפשט וניתות הוי מעבכ כפרה, וא"ת אמאי הפשט וניתות מעבכ כפרה, והכא אפילו אם אבדו הטור והאמוריו אחר זריקה דם לא מעבכא כפרה, כדאמרינן בתמיד נסתבו [פסחים נט, ב] [ט]. י"ל דלאו דווקא נקט מעבכא כפרה, אלא הפשט וניתות גוף הזבח. אי נמי

[ח] אם לא מיירי אלא באמורין אבל א"ה בנאבר כמ"ש התוס' אם וכ"ש הטור דלאו אכילה מזבח הוא ועי' ש"ש.

תוס' ישנים

אומר רבינו ד"ל דלא קרי מעבכ כפרה אלא דם, וה"פ ואע"ג דמקבלה ואילך מצות כהונה, אפיר כתיב כהונה בנתיחת אש, ואע"ג דלא אתי לאשמועינן דלא תילף מינה לבשר הפשט וניתות דלא בעיא כהונה דלגופיה לא איצטריך, אמאי לא אשמעינן נתיחת אש מקבלה, אמאי דקבלה מעבכא כפרה ואיתנו לא מעבכי, וקמ"ל קרא דאפילו הכי בעי כהונה, ומינה אשמעינן דמקבלה ואילך מצות כהונה דאפילו בדבר שאינו מעבכ כפרה דומיא דנתיחת אש, ולילף מינה גם לבשר הפשט וניתות דאע"ג דלא מעבכי כפרה בעי כהונה, כיון דכתיבי מקבלה ואילך. וא"ת א"כ ליכתבה לבהונה בשר הפשט וניתות דכתיבי מקמי נתיחת אש, כי היכי דלא לישמעינן דבהפשט וניתות לא בעי כהונה מדלא כתבה בדבר שאינו מעבכ כפרה עד נתיחת אש. וי"ל דמהפשט וניתות שבגוף הקרבן לא יליפינן נתיחת אש, אבל מנתיחת אש יליפינן דכל שכן הפשט וניתות שכבר מקבלה ואילך החזקת לבהונה. **אימא לא מעוטי שני גזירי עצים דלא בעי בהונה.** ואע"ג דאמרינן לעיל מנין לתמיד שבין הערבים שטעון ב' גזירי עצים בשני הכנים בו', לא דוקא אלא בשני בני אדם קאמר, והאי דנקט בשני הכנים אתמעט נקט. ואע"ג דבהדיא קרא דלעיל כתיב הכנים, מ"מ גבי וערכו עצים דהייט סידור לא כתיב הכנים. **ובחה דבוחה קא ממעט.** פירוש הפשט וניתות שבגוף הזבח. **והקריב הכהן את הכל וגו' זו הולכת אברים לכבש.** דכתיב בתריה והקטיר (הכהן הכל) המזבחה, אלמא לאו בהקרבת אברים מיירי. **הולכת אברים לכבש בעי בהונה הולכת עצים לא בעי בהונה הא סידור גזירי עצים בעי בהונה וערכו למה לי למעוטי הפשט וניתות.** והא ליכא לאקשויי אומא דהוהקריב למעט הפשט וניתות וערכו למעט [סידור] גזירין, דוהקריב ליכא למימר למעוטי הפשט וניתות אחת, [דלא כתיב בהדיא לעיל מייתי ולא דמי ליה ממי [דאמי הולכה (לאמי) [והאי] הפשט וניתות, אבל מוערכו איכא למעט שפיר הפשט

מוסף תוספות

א. אע"ג דלשון הולכה הוא, כדהזנון בהולכת אברים כתיב ביה הקרבה ולשון הולכה היא. כ"י זבחים ד. ד"ה והקריבו. ב. [דהא] משמע דהוה מוקמינן לה בוריקה אי לאו דכתיב קרא דאע"ג דלא בתר שחיטה הויא. תוס' מגיגה יא. ד"ה והקריבו. ג. [ו]אינה עבודה חשובה. שם. ד. בכיהונן בראיין להן, שנתלית בהונתן בזהן. רש"י זבחים יח. ד"ה כיהוסן. ה. והלא נאמר אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו. רש"י לקמן מה. ד"ה וכי. ו. [ד]אמרינן מדאצטריך למכתב כהן בהולכת אברים לכבש, פי' לגופיה לא אצטריך אלא לגלות דהולכת עצים למזבח לא בעי כהן, ומדאצטריך מעוט להולכת עצים א"כ סידור ב' גזרי עצים בעי כהונה. תוס' זבחים יד. ד"ה וכדי. ז. כהן דכתב גבי הולכת אברים. שם. ח. הולכת אברים דגלי בהן כהן בעינן כהן, אבל הולכת הדם דלא גלי בהו כהן, לרבי שמעון דאפשר לבטלה לא בעי כהן. רש"י זבחים יד: ד"ה כיכח. ט. דהוהא שינויא דחיקא הוא וליתיה אלא לליישנא קמא. ריטב"א. י. [ו]לא משני תחילת עבודת יום היא. תוס' לקמן ד"ה למימרא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' תשמרו את בהונתכם לכל דבר המזבח שומע אני: (ב) שם ונתנו בני אהרן הכהן אש ולמה לי: (ג) שם וערכו למה לי למעוטי הפשט וניתות ואימא לגופייהו והקריב הכהן את כל המזבחה זו הולכת אברים לכבש וכו' למדנו לטלה שטעון ששה הכי נמי אלא והקטיר הכהן את הכל למאי אתא למעוטי הפשט וניתות אמר רב המנונא כל"ל: (ד) רש"י ד"ה אלא מהכא וערכו בני אהרן הכהנים שאין צריך כהונה שהרי למדנו מקבלה למעוטי הפשט וניתות כו' כל"ל ועל תיבת שא"ל נ"ב פי' שא"ל לכתוב כהו כהן וכו': (ה) ד"ה למעוטי כו' דבעיא כהונה תו לא איצטריך:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ואימא ה"נ לגופיה) תא"מ: [ב] שם למאי אתא. נ"ב אלא והקטיר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה אלא מהכא וכו' הכי למדנו מקבלה אלא למעוטי הפשט וניתות שאין צריך כהונה כל"ל ודברי הש"ס בזה אינם מובנים:

מוסף רש"י

והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם. ואמר מר במסקת חגיגה (יח.) והקריבו זו קבלת הדם, לימד על הקבלה שטעונה כהונה (פסחים סד:). **והקריב הכהן את הכל המזבחה.** גבי אברים כתיב והקרב והכרעים יתקן בנים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבח (חגיגה יא.). ריש"ל דקלא והקרב והכרעים יתקן בנים, אלמא באברים קמשמעי קרא, ומדבעי כהונה שמע מינה עבודה היא (ערובין קד.). זו הולכת אברים לכבש. דגבייהו כתיב הא' קרא והקרב והכרעים וגו' (פסחים סה:) דאילו הקטרה בהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה (חגיגה יא.).

רבינו חננאל

מנא לן שנאמר ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מצות כהונה. לימד על השחיטה שכשרה בכל אפי' בזרים ובנשים ובעבדים ואפי' בקדשי קדשים. הרי בן בקר זה עולה הוא שהיא קדשי קדשים ושחיטתן כשרה בכל, כדאמרינן מכדי מקבלה ואילך מצות כהונה. ונתנו בני אהרן אש על המזבח למה לי, למעוטי הפשט וניתות מכהן. ואכתי איצטריך כו'. מסתברא בזביחה דכוותה ממעט, פי' זבח שכמותו ממעט הפשטו וניתותו, ולא סידור שני גזירין. ודחינן וערכו לשון סידור הוא, ואדרבה סידור כדוותה ממעט כו'. **ואסיקנא** והקטיר הכהן למעוטי הפשט וניתות דלא בעו כהונה. **והקריב הכהן את הכל,** למעוטי הולכת עצים דלא בעו כהונה. הא סידור גזירין בעיא כהונה. (והללו) [ונתנו] לגופייהו. וערכו שנים, בני אהרן שנים. הכהנים שנים. לימד על (העולה) [הטלה] והוא הבשר והקרביים שטעון ששה להוליכו לכבש, ומן הכבש למזבח, דאע"ג דהאי קרא דדרשינן בבן הבקר כתיב לא אשכחן בן הבקר שעולה ונערך על העצים על האש אשר על המזבח, אלא על הבשר של תמיד, כי התמיד מקרים לכל, אלא הכבש של תמיד הוא עולה בראשונה, ונערך בעצים שעל האש שאותה האש על המזבח ועליו כל הקרבנות. וכיון שלא מצינו זה הדבר אלא בטלה לבדו, ידענן דהאי קרא בטלה נאמר.